Dobrogea, un dar al Mării Negre și al Dunării de Jos

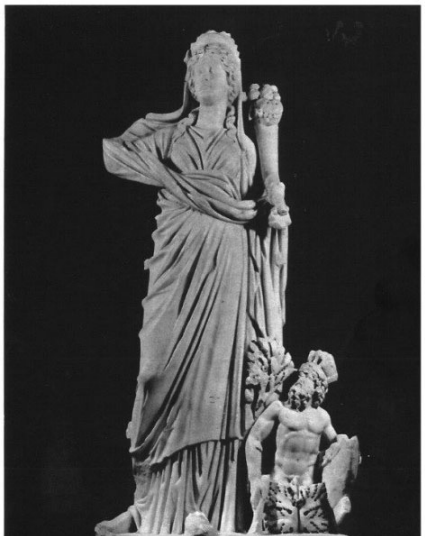
Prof. univ. dr. Viorel Tode

Parafrazându-l pe Herodot care sugera lumii că Egiptul este un dar al Nilului, nu greșim a spune că, Dobrogea este deopotrivă un dar al Mării Negre și al Dunării de Jos.

Dobrogea, această provincie integrată organic vetrei strămoșești a românilor încă din mileniile îndepărtate ale neoliticului și cuprinsă în statul lui Burebista este un pământ atât de darnic în bogății și atât de plin de istorie cum rar se poate întâlni o altă regiune pe globul pământesc.

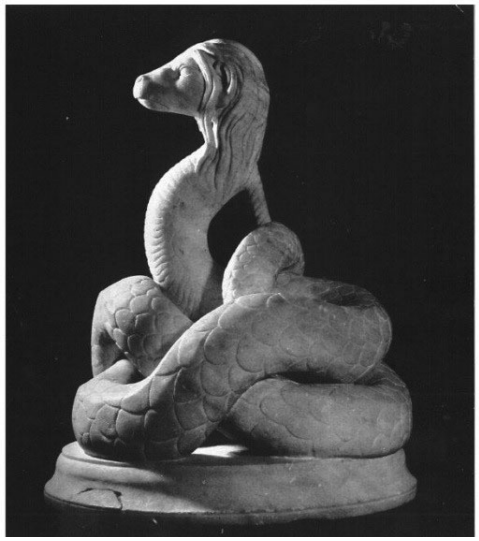
Pământul dintre Dunărea de Jos și Marea Neagră a avut parte de zbucium și suferință, de răsturnări incredibile în evoluția sa istorică, lăsând urmașilor locuitori, tristă amintire a cruzimilor barbare. Aceeași pământeni statornici au ieșit din adăposturile lor bine tăinuite, au refăcut din temelii edificiile, și-au răsturnat brazda apărată cu prețul sângelui lor. Prezența locuitorilor este bogat ilustrată de cultura materială și spirituală ascunsă în straturile de pământ: totul dovedește continua și masiva lor contribuție la tezaurul istoriei naționale.

Dobrogea se leagă indisolubil de întregul trup al țării și probează strălucit atât vitalitatea istorică din timpuri imemorabile și până astăzi cât și unitatea etnică de pe ambele maluri ale Dunării până la" Marea cea Mare" a lui Mircea cel Bătrân.

Fortuna cu Pontos

Marmură - sfârșitul secolului II e.n.

Șarpele fentastic Glycon

Divinitate sincretistică de la sfârșitul elenismului, marmură secolul II e.n.

Istoria românească cu numeroase momente de înălțare la adevărata măreție umană, cu figuri legendare de voievozi ce străjuiesc drumul nostru de veacuri este o mărturie elocventă de muncă și luptă, de abnegație și eroism.

Poporul român născut dintr-un proces istoric neîntrerupt, din contopirea dacilor cu romanii, a fost cel dintâi în timp și cel mai puternic în expresie ca factor hotărâtor care a stăpânit și umanizat spațiul din jurul Carpaților și de-a lungul ambelor maluri ale Dunării de Jos până la Marea Neagră constituind aici o civilizație superioară, durabilă și aceasta în ciuda tuturor

Correspondence to: Dr. Dragos Puia, M.D.
Clinical Hospital Dr C.I. Parhon, Clinic of Urology and Renal Transplantation
50 Carol I Av., code 700503, Iasi, Romania
Tel/Fax: +40232267555
e-mail: drdragos83@yahoo.com

încercărilor dramatice.

Cultura strălucită a geto-dacilor, contactul îndelungat dintre coloniile grecești de la mare cu băștinașii, masiva și spectaculoasa civilizație romană, cu măreţul monument triumfal de la Adamclisi, stăpânirea bizantină într-un permanent efort de stăvilire a invaziilor dinspre răsărit și miazănoapte și cu grija legitimă de apărare a moștenirilor de la gurile Dunării, localnicii români din veacurile VII până în X a căror prezenţă o atestă documentele scrise ale lumii culte din Bizanț și în special mărturiile arheologice din așezări și cimitire: Basarabi (cu celebrul său ansamblu rupestru), Capidava, Dinogetia, Castelu, Nalbant, Satu Nou, Gârlița, Limanu, Constanța și în sfârșit continua și constanta activitate creatoare a românilor din evul mediu, care mențin aici permanent flacăra vie a ființei lor etnice în toată această epocă întunecată a dominației feudale otomane.

Împăratul Traian navigând pe Dunăre

Către câmpurile de luptă din Dobrogea, în toamna anului 101. Relief pe Columna lui Traian - Roma

Medalia comemorativă din 1896 a Monumentului Triumfal Tropeum Traiani

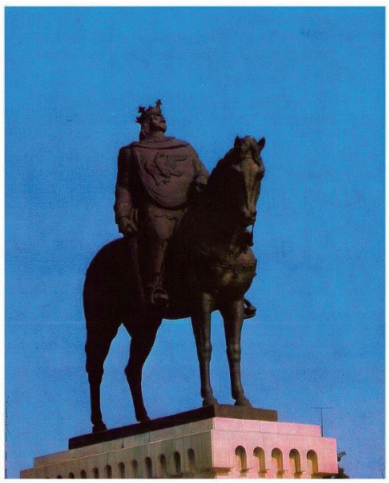
Cabinetul numismatic al Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Cu istoria sa zbuciumată Dobrogea a cunoscut din plin amărăciunea vremurilor trecute. Sutele de movile ale mormintelor și ruinele cetăților moarte, nenumăratele mărturii ale strămoșilor au fost pentru românii dobrogeni o carte deschisă în care le-a fost înscris din vremuri străvechi dreptul de moștenire asupra pământului dintre Dunăre și Marea Neagră.

Urmele materiale cunoscute până acum în Dobrogea datează de peste 120.000 de ani. Începând din acele vremuri îndepărtate, acest teritoriu a fost continuu populat așa cum demonstrează numeroasele dovezi de ordin istoric și arheologic.

Cercetările efectuate și-n prezent reliefează evoluția societății omenești din cele mai îndepărtate timpuri în această zonă de importanţă excepțională pentru istoria României, aspirația către civilizație și progres a locuitorilor fascinantului tărâm, dintre Dunăre și Marea Neagră, multe din aceste dovezi se găsesc în cadrul Muzeului de Istorie Naturală și Arheologie din Constanța și a Muzeului de Arheologie din Tulcea.

Românii locului, dicienii și cojenii sunt dublați aici prin așezarea păstorilor veniți de la munte la mare. Aluatul etnic mereu activ conduce la eforturi conjugate ale țărilor române-Moldova, Țara Românească și Transilvania împotriva dominației otomane. Colaborarea voievozilor Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Vlad Dracul, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazu costituie trăsătura dominantă a luptei românilor de pretutindeni pentru unitate și independență. În cadrul ei un rol de seamă l-a deținut apărarea frontului dunărean și al litoralului maritim.

Aflat în Piața centrală a orașului Tulcea. Sculptorul Ion Jalea, 1972

Monumentul lui Mircea cel Bătrân

Revoluția de la 1821 de sub conducerea lui Tudor Vladimirescu a înregistrat participarea multor dobrogeni. În cadrul revoluției burghezo-democratice de la 1848, care a dat un atât de mare impuls conștiinței de sine a poporului român, Dobrogea a jucat un rol important, românii de aici au luat parte activă la desfășurarea ei. Aceasta a îndemnat pe Ion Ghica, Ion Ionescu de la Brad și Nicolae Bălcescu să încerce reaprinderea revoluției în dreapta Dunării de Jos.

După războiul Crimeii, cu întregul cortegiu de suferințe provocate de debarcări și epidemii, se produce în Dobrogea o tot mai accentuată afirmare a românilor pe plan economic, cultural și politic în strânsă legătură cu existența statului român care-și pregătea sistematic cucerirea independenței-imperativ social și național al vremii.

Intrarea României în războiul ruso-turc, cu actul demn al proclamării independenței la 9 mai 1877 a fost expresia unui popor pe linia năzuințelor sale spre libertate.

Sângele fiilor de țărani, meșteșugari și cărturari morți pe meleagurile Bulgariei, la Rahova, Plevna, Smârdan, Grivița și alte localități simbolizează pecetea actului de la 1877 pe care marele patriot Mihail Kogălniceanu o anunța cu voce gravă și plină de mândrie:" Suntem independenți, suntem o națiune liberă".

Dobrogea reintegrată hotarelor ancestrale ale țării, în urma Congresului de la Berlin își redobandeşte întreg cadrul său firesc de dezvoltare în toate compartimentele, administrația românească având de la început reprezentanți destoinici. Se scot la lumină bogățiile subsolului și ale apelor, se produce reviriment în industrie și meșteșuguri, podul de la Cernavodă fiind dovadă de înalta pricepere tehnică a românilor. Este susținută o impresionantă campanie edilitară, paralel cu marile înnoiri din portul Constanța.

Pe fondul românesc autohton a acelor diceni sau "români vechi" au continuat să imigreze locuitori din Principate-cojani și agricultori din Muntenia și Moldova, precum și mocanii din Transilvania-Țara Bârsei, Făgăraș, Sibiu și munții Apuseni. În felul acesta s-a produs aici o sinteză reprezentativă românească, înmănunchind trăsăturile ce caracterizau fiecare ramură a entității etnice a poporului român. Ion Ionescu de la Brad relata plastic în 1850 "o înfățișare în miniatură a tuturor românilor de prin toate celelalte provincii".

Știința de carte însăși-laică, didactică și religioasă a fost vehiculată în cadrul procesului de trashumanţa de peste munți și Dunăre, din părțile Sibiului și Brașovului, din București și Iași.

Străbătând pașnic din vremuri imemoriabile ținuturi îndepărtate, orientându-se după stele, folosind bâta ca armă de temut, cojocul imens ca scut și adăpost și turma de oi ca oaste, păstorul, mocanul a cucerit nu numai câmpiile din jurul Carpaților, ci și întinsele stepe din ținutul misterios și sălbatic al Mării Negre. A deschis vaduri la Dunăre, a desenat și bătătorit drumuri noi prin împărăția fără seamăn a ierburilor, a săpat și pietruit fântâni, a construit târle și bordee ori case, descoperind cu uimire și încântare valoarea unor pământuri părăsite, dar neprețuite mai ales pentru păşunat, a întemeiat cătune și mai apoi înfloritoare sate și comune, colonizând prin prăsila lui sănătoasă întregul ținut dintre fluviu și mare mai frumos și mai temeinic decât orice colonizare oficială a statului, iată tabloul "mocanului" așa cum l-a descris Ion Zaharia.

Anticipând încă din vremurile tulburi ale istoriei noastre aspirațiile naționale românești, fără să aibă cunoştiinţe vaste despre trecut, păstorul a croit hotarele statului, care trebuia să cuprindă neamul în vremea bărbăției.

Prin călătoriile sale anuale în cele mai îndepărtate colțuri ale românismului, ardeleanul a urzit și întărit unitatea națională, dovedind că nici Carpații și nici Dunărea nu sunt piedici și că viața românească nu se poate desfășura deplin și armonic decât spijinindu-se pe țărmurile de legendă ale Mării. Prin prezența lui străveche lângă valurile înspumate ale Pontului, prin botezul românesc pe care l-a dat atâtor locuri din preajma Mării, el a repetat istoria uitată și ne-a creat din nou dreptul asupra atâtor ținuturi disputate de vecinii care s-au trezit prea târziu.

Autorul acestor rânduri este descendentul unei familii de moți care în 1905 a plecat din comuna Albac jud. Alba împreună cu câteva familii cu nume cunoscute în Ardeal: Trif, Paşca, Olar, Cocotă, s-au instalat într-un sat cu mulți tătari numit Mulciova, care după venirea lor din Ardeal a devenit satul Abrud de lângă Adamclisi.

Crescători de animale aici au găsit pădurea și cișmelele-surse de apă potabilă, exact ce le trebuia pentru a-și exercita profesia moștenită de la părinți.

Transilvănenii au înființat și alte sate în Dobrogea cu nume ardelenești: Hațeg, Sibioara, Săcele, Făgărașul Nou, Urluia. De fapt "mocani" se găsesc peste tot în Dobrogea.

După 60 de ani am redescoperit o familie numeroasă cu numele de Todea, cu descendenți nu numai în Albac, dar și în Horia, Vadul Moților, Cluj, Sibiu, Brașov, Huedin, Câmpia Turzii, București, Cobadin, Săcele, Plopeni și alte localități.

În curtea bisericuței din Albac (din poezia lui Goga) odihnesc mulți Todeşti. Foștii preoți ai Albacului au fost Iuliu și Sorin Todea, iar primarul, Tiberiu Todea este la a patra legislatură. Cardinalul greco-catolic Alexandru Todea, regizorul Corneliu Todea, ministrul agriculturii Octavian Todea, dar câți alți intelectuali: profesori, doctori, ingineri, dar și tehnicieni muncitori și agricultori harnici se trag din această familie seculară de moți.

În ciuda obstacolelor derivate din stăpânirea străină, marea sete de învățătură a românilor și-a făcut loc nu numai în centrele orășenești ale Dobrogei, dar chiar în mediul rural unde trăia marea majoritate a populației de agricultori români. Un învățământ românesc s-a dezvoltat de timpuriu în diferite centre printre care: Cernavodă, Babadag, Măcin, Isaccea, Niculițel, Tulcea și altele. Cărturarul ardelean Nifon Bălășescu a fost însărcinat să reorganizeze școlile existente și să creeze altele noi, acolo unde nu existau.

S-au construit spitale rurale tip "Regele Carol I" la Medgidia, Băneasa, Plopeni, Hârșova, Măcin, Babadag,

Tulcea. Tinerii dobrogeni învățau în țară pentru a deveni apoi purtători ai "luminii naționale române". De mare importantă în dezvoltarea culturii naționale, au fost așezămintele religioase ortodoxe care au reprezentat prin ele însele o dovadă de permanenţă etnică. La 4 km de localitatea Ion Corvin, judeţul Constanţa se află peştera în care se crede că, a vieţuit Sfântul Andrei cât timp a propovăduit pe teritoriul românesc. Mii de credincioşi vin aici pentru a se ruga, pe locul unde a trăit Sfântul Andrei.

Sfântul Andrei este considerat ocrotitorul României, creştinătorul neamului românesc, iar ziua lui de 30 noiembrie este totodată sărbătoare bisericească naţională.

Forme de solidaritate și intraajutorare ale românilor de pe ambele maluri ale Dunării s-au constatat permanent între anii 1821 și 1848. Transilvănenii din Dobrogea au participat la revoluția din 1848 alături de Avram Iancu, iar Dobrogea a intrat în vederile și activitatea revoluționarilor exilați desfășurată cu febrilitate în condiții de emigrație, sub semnul luptei pentru formarea statului național.

În urma hotărârilor Tratatului de la Paris din 1856, s-a lărgit contactul Dobrogei cu Principatele pe toată întinderea sa dunăreană. Convenția româno-rusă încheiată în 1877 la București cu obligația de a respecta integritatea teritorială și drepturile politice ale statului român, permitea numai trecerea armatei ruse pentru a anihila flota turcească din această zonă.

La 3 martie 1878 a fost semnat Tratatul de pace de la San Stefano, prin care se recunoștea independența României proclamată la 9 mai 1877.

În ședința din 6 noiembrie 1878 a Consiliului de Miniștrii al României a fost aprobată componenţa Comisiei pentru instaurarea administrației noastre în Dobrogea.

Dobrogea a trăit un moment istoric, asemănător aceluia petrecut cu cinci secole în urmă, când ținutul dintre Dunărea de Jos și Marea Neagră se unea cu Țara Românească a lui Mircea cel Bătrân.

După unirea Principatelor în 1859, restabilirea autorității statului român asupra Dobrogei, străveche provincie istorică românească, poate fi socotită ca fiind a doua etapă fundamentală a procesului de desăvârșire a unității de stat a românilor. Noua fațadă maritimă de 245 km, împreună cu portul Constanța deschidea României o largă fereastră spre mările și oceanele lumii, permițându-i să participe sub aspect economic, politic și spiritual la dialogul mondial.

La baza progresului real al Dobrogei a stat nu numai factorul obiectiv al reintegrării într-un organism etno-cultural și economic, ci și o legislație care a ușurat mult ascensiunea sa, "Manifestul către dobrogeni" lansat în noiembrie 1878 la Brăila, Legea administrativă din 1880, extinderea constituției țării și peste această provincie, Legea Agricolă din 1882 ce lichida relațiile feudale otomane, au jucat un rol de primă importanţă în această direcție.

Rolul principal în redresarea stărilor de lucru l-au avut oamenii: populația veche românească a Dobrogei și alături de aceasta românii de pretutindeni.

Politica demografică a guvernului român a făcut ca cifra de 100.000 de locuitori din 1877 să ajungă la 123.000 în 1880 și la peste 330.000 în 1912. Sporul cel mai rapid și substanțial îl reprezintă orașul Constanța, care pornind de la 4000 de locuitori în 1880 ajunge la 25.618 în 1912.

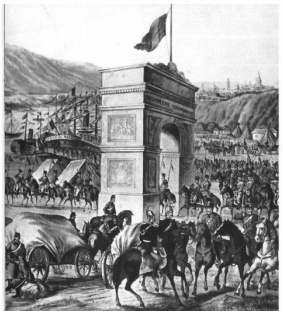
Importanţa Dobrogei pentru economia României a fost puternic angajată pe drumul dezvoltării-exportatoare de materii prime-cereale, lemn, petrol, sare, etc, este covârșitoare.

După 1878 cultura dobrogeană în plină emulație, continuând direct patrimoniul de artă romano-bizantină și medieval românească se înscrie firesc contextului spiritual al întregii țări. În Dobrogea s-au născut personalități luminoase ale științei și culturii românești: Panait Cerna, sensibilul cântăreț al frumuseții morale, Gheorghe Munteanu Murgoci, geologul însuflețit de idealurile științei pe care o servea cu mare pasiune, dirijorul reputat George Georgescu, pictorul Alex. Ciucurencu, sculptorul Ion Jalea, compozitorul Ion Chirescu, romanticul și mereu tânărul poet Grigore Sălceanu, o serie de sculptori și pictori: Gheorghe Sârbu, Stavru Tarasov, Lucian Grigorescu, surorile Marcela și Florica Cordescu. La Constanța și Mangalia, adevărate focare de creație artistică, s-au întâlnit maeștrii culorilor din România: Pallady, Tonitza, Steriade, Dărescu, Adrian Maniu.

Aici s-a concentrat activitatea unor înalte personalități: Mihail Kogălniceanu, patriot revoluționar de la 1848, juristul de renume Remus Opreanu, prefect de Constanța, G. Ghica și I. N. Nițescu, prefecți de Tulcea, savantul Gr. Antipa, Vasile M. Kogălniceanu, inspector al domeniilor statului, ș.a. contribuind din plin la renașterea social-economică și culturală, precum și la intronarea legalității în Dobrogea.

În primul război mondial, soldații români originari din Dobrogea au luptat eroic în Carpați, pe Jiu, la Mărășești, Mărăști și Oituz, au dat jertfe și-au dovedit înaltul lor patriotism. Zeci și sute de monumente le

proslăvesc numele în toate localitățile Dobrogei. Dobrogea a avut mult de suferit în timpul primului război mondial-ruperarea frontului de la Turtucaia, a dus la invazia armatelor turcești, bulgare și germane urmate de exodul parțial al populației. Bulgarii, mai ales au produs atrocități groaznice: incendii, violuri, furturi, masacre, confiscarea bunurilor populației, culminând cu profanarea cimitirelor, monumentelor, inclusiv cea a lui Ovidiu din Constanța.

Trupele române trec Dunărea la Măcin

Litografie de epocă. Din colecția B.A.R.S.R

Monumentul eroilor căzuți în primul război mondial

Operă a sculptorului Gheorghe Zoanel

Ovidiu este un stindard al latinității româneşti, un simbol ce se ridică peste secole de stăpânire străină şi care afirmă prin simbolistica ei ca românii sunt un popor latin. Ovidiu a fost poetul național al Daciei Pontice, primul care a scris în limba strămoşilor geto-daci. Poezia lui a fost prima contopire a sufletului latin cu cel dac.

Ovidiu a devenit simbolul spiritual al oraşului Constanţa: statuia lui Ovidiu, din piaţa ce-i poartă numele, creaţia lui Ettore Ferari instalată la 18 august 1887, Universitatea şi Liceul Ovidius precum şi sărbătorirea anul acesta a 2000 de ani de la trecerea poetului in nefiinţă, sunt câteva exemple.

Statuia lui Ovidiu

Creație a lui Ettore Ferari, instalată la 18 august 1887, Constanța, în piața ce îi poartă numele

În contextul dezvoltării statului român, prin realizarea cadrului social-economic, care a dus la dinamizarea tuturor domeniilor de activitate, locuitorii Dobrogei au șters rănile lăsate de război și ocupația străină, astfel că, în perioada interbelică s-au ridicat edificii social-economice și culturale la înălțimea vredniciei și inteligenței creatoare a poporului român.

Serbările care au comemorat semicentenarul reunirii Dobrogei cu România, din anul 1928, au demonstrat entuziasmul general al locuitorilor.

Uriașul tablou istoric, în toate compartimentele sale este opera oamenilor vrednici de laudă, care au trăit și trăiesc pe acest pământ, scăldat cu lacrimi, sânge și sudoare. Căci Dobrogea înseamnă fiii săi, care au acumulat înțelepciunea înaintașilor și experiența prometeică, oamenii care și-au călit energia în flacăra idealului constructiv de amploare fără precedent. Ei au învățat să facă din aspirații fapte și din fapte, imperative ale viitorului.

Al doilea Război Mondial a fost urmat de ocuparea țării de către sovietici și instaurarea comunismului. Primii ani după război au fost ingrozitori: o secetă cumplită, foamete, "datorii" de război plătite prin confiscarea bunurilor cetățenilor, ocuparea României de către armata roșie, etc.

Pentru a distruge intelectualitatea și pe gospodarii satelor s-a început construcția canalului Dunăre-Marea Neagră și a hidrocentralei de la Bicaz, pe ale căror șantiere au murit mii de oameni, iar alte mii de cetățeni pe care comuniștii îi considerau oponenți au fost trimiși în închisori de groază, pentru exterminare.

După 1965 a urmat o perioadă fastă pentru Dobrogea: s-au construit cartiere de locuințe, spitale, școli și case de cultură, fabrici și uzine, șantiere navale, mari complexe agricole, stațiuni de cercetare, s-au electrificat satele, s-a dezvoltat rețeaua rutieră și feroviară, s-a construit canalul Dunăre-Marea Neagră, a apărut un șirag de stațiuni balneare, s-a dezvoltat flota fluvială și maritimă, s-a construit centrala electrică nucleară de la Cernavodă și toate acestea în ciuda unor privațiuni și măsuri economice cu care populația nu a fost de acord.

Privită din trecut spre prezent și de aici spre deceniile care vin, imaginea Dobrogei se metamorfozează de la un an la altul, odată cu întreaga țară.

Sărbătorim anul acesta 140 de ani de la revenirea Dobrogei la România și în același timp 100 de ani de la crearea României Mari, așa cum și-au dorit moșii și strămoșii noștri și pentru care s-au jertfit milioane de români, realizând în 1918 visul de aur lui Mihai Viteazu.

2018 este anul centenar, motiv de mare sărbătoare,

de emoție și bucurie, pe care le nutresc românii de pretutindeni.

Trecem în prezent printr-o perioada politică tulbure, care în loc să ne unească, se caută învrăjbirea poporului sub toate formele: politice, economice, culturale, financiare, religioase, etnice și chiar familiale.

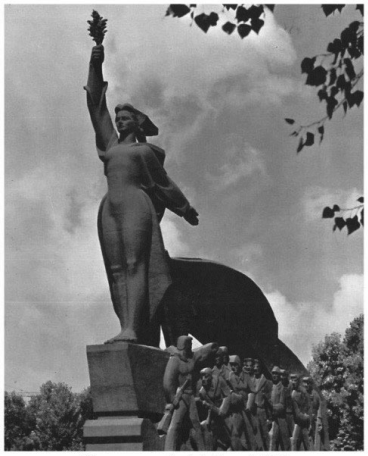
Foarte mulți afirmă existenţa unui război româno-român și chiar a unui stat paralel. Se pare că nu mai suntem independenți, că deciziile importante se iau în afara țării și că "nu sunt atâtea topoare câte cozi de topor s-au format în interiorul țării".

În istoria lui milenară, poporul român a trecut prin multe vremuri grele: ne-am luptat cu popoarele invadatoare, cu imperiile roman, otoman, habsburgic și țarist, ne-au subjugat nemții, sovieticii și mulți alții...

Se pare că războiul fraticid este cel mai de temut.

În ciuda tuturor vicisitudinilor, ființa neamului românesc a supraviețuit pentru că, "tot ce-i românesc nu piere".

În acest an centenar să gândim pozitiv, să înlăturăm toate orgoliile și piedicile care ne despart, să adresăm un pios omagiu celor care au realizat măreţele acte istorice de la 1878 și 1 decembrie 1918, celor care s-au jertfit pierzându-și viața pe câmpurile de luptă sau în închisori, pentru libertatea și reîntregirea neamului românesc, să ținem cont că indiferent cine am fost sau cine suntem în fața patriei și a lui Dumnezeu, toți suntem ROMÂNI.

Monumentul Libertății

Creație reprezentativă în bronz și piatră a sculptorului Boris Caragea, amplasată în Constanța